

# Inhoudsopgave

## Inleiding 9

- Uitgevers, kooplieden en boeken in Amsterdam en omstreken 11
- Koopman in kennis* 15

## 1 Willem Jansz Blaeu in de geschiedschrijving 17

- Schrijven over Blaeu 17
- De geleerde wereld in de tijd van Blaeu: kennis als handelswaar 20
- Uitgevers en hun handelswaar: boeken 22
- Het boek als fysiek object 25

## 2 'Beter gesint tot de Mathematique': biografie en bibliografie van Blaeu 27

- Willem Jansz Blaeu, uitgever in Amsterdam 28
- Van Alkmaar via Denemarken naar Amsterdam 29
- Onvermoeibaar bezig 33
- Blaeu als pater familias en deskundige 35
- Het uitgeversfonds van Blaeu 37
- Boekhandel 40
- Blaeu-drukken 42

## 3 Navigeren: Blaeu's zeemansgidsen 49

- Voorgangers en voorbeelden 51
- Een gat in de markt 54
- Exemplaren en edities van Blaeu 56
- De vele edities van Blaeu's *Licht der zee-vaert* 57
- De vele edities van Blaeu's *Zeespiegel* 60
- Medewerkers en netwerk 61
- Privileges en poëzie 64
- Vondel en de zeevaart 67
- Een inleiding in de zeevaartkunst 70
- Wat Blaeu niet vertelt 73
- Nadruk, navolgers en nasleep 77

Nieuwe concurrentie en herdrukken van Blaeu 80  
 Conclusies: pretenties en prioriteiten 84

**4 Wiskundigen en uitgevers: Metius en Blaeu 113**

De productie van wiskundeboeken in de Republiek 1584-1640 114  
 Van auteurs naar uitgevers 118  
 Auteurs en uitgevers hebben elkaar nodig 121  
 Adriaan Metius en zijn boeken 123  
 Metius' boeken: 'astronomia' en 'arithmetica' 125  
 Metius' bemoeienis met distributie en productie 130  
 De drukkers en uitgevers van de boeken van Adriaan Metius 134  
 Blaeu en Metius 137  
 Conclusies: mogelijkheden en keuzes 142

**5 De Copernicus-editie van Blaeu en Mulerius: *Astronomia instaurata* (1617) 145**

Geschiedenis van een idee en van een boek: het copernicanisme en *De revolutionibus* 147  
 Nieuwe uitgaven van Copernicus' werk 150  
 De editie van 1617, wereldwijd verspreid 153  
 Inhoud 156  
 De rol van Mulerius, redacteur van *Astronomia instaurata* 159  
 Mulerius' bronnen en correcties 163  
 De rol van Blaeu, uitgever van *Astronomia instaurata* 165  
 Blaeu's motieven 170  
 Conclusies: motief, gelegenheid en expertise 173

**6 Toegewijd of traag? Willem Jansz Blaeu en de eerste Amsterdamse hoogleraren 175**

Hoger onderwijs in Amsterdam: de Nederduytsche Academie en het Athenaeum Illustre 178  
 Overeenkomsten en verschillen tussen Amsterdamse instellingen voor hoger onderwijs 180  
 Barlaeus en Blaeu: wederzijds voordeel en gelijke gezindheid 183  
 Een nieuwe uitgever in Amsterdam 187  
 Vossius en Blaeu: klachten en bemiddeling 190  
 Vossius' Amsterdamse uitgevers 194  
 Vossius en Meursius over Blaeu 197  
 Grotius en Blaeu: bestsellers en een blijvende band met de Republiek 199  
 Grotius in Parijs, meer Amsterdamse edities 202

Hortensius en Blaeu: gedeelde astronomische expertise 206

Hortensius' drukkers en uitgevers 208

Conclusies: *mercator sapiens?* 210

## 7 **Blaeu tussen traditie, concurrentie en opvolging** 213

*Scholar-printers* en astronomen-drukkers in de vijftiende en zestiende eeuw 214

Humanistische *scholar-printers* in Venetië en Parijs 215

Een *Scholar-printers* in Antwerpen 219

Astronomen-drukkers 221

Uitgevers en 'piraten' in Amsterdam 224

Blaeu's boze buurman 226

Blaeu en Janssonius vergeleken 229

Leidse concurrentie voor Blaeu 233

Boeken die Blaeu *niet* uitgaf 236

Op- en navolging van Willem Jansz Blaeu 240

Veranderingen in het fonds onder Joan Blaeu 242

Navolging van Willem Jansz Blaeu 247

Conclusies: een *scientist-printer* in verschillende tradities 250

## Epiloog 253

Meer kennis over Blaeu en zijn tijd 255

Beeldvorming van Blaeu 259

## Noten 263

## Bijlage 1 293

## Bibliografie 295

## Register op persoonsnamen 315

## Dankwoord 319

## Bijdragen tot de geschiedenis van de Nederlandse boekhandel 320